Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2025–2026

36 748 Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 om werkelijke inkomsten uit bezittingen en schulden in box 3 te belasten (Wet werkelijk rendement box 3)

Q

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN EN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 september 2026

De aanpassing van het huidige box 3 stelsel is een complex vraagstuk. Het kabinet constateert in zijn gesprekken met de Kamerfracties dat de steun voor aanpassingen aan box 3 en de dekking daarvan zeer uiteen liggen in het parlement. Hierdoor lukt het op dit moment nog niet om tot een voorstel tot aanpassing te komen dat kan rekenen op een breed draagvlak in het parlement. Het kabinet gaat graag het gesprek aan met zowel de Eerste als de Tweede Kamer over het vervolg en staat daarbij open voor nieuwe inzichten. Het kabinet zet zich in om de aankomende periode zo snel mogelijk tot concrete en breed gedragen voorstellen te komen en dit bij het eerstvolgende budgettaire besluitvormingsmoment in de begroting te verwerken. Het kabinet vraagt de leden van de Eerste Kamer de behandeling van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 aan te houden om dit gesprek goed en zorgvuldig te kunnen voeren en snel tot keuzes te komen. In deze brief licht ik de afwegingen in dit complexe vraagstuk verder toe en geef ik in het licht van het informatieverzoek van uw Kamer een toelichting op de besproken voorstellen. Alle relevante stukken over box 3 zijn als bijlagen bij deze brief opgenomen.

Achtergrond

Sinds de invoering van box 3 in 2001 wordt belasting geheven op basis van forfaits. Sindsdien is de vraag hoe de belastingheffing beter kan aansluiten bij het werkelijke rendement terugkerend onderwerp van debat. Naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van juni 2024 moeten belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement dan het forfaitaire rendement de mogelijkheid krijgen dit aannemelijk te maken.

Het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijs kent belangrijke nadelen. Belastingplichtigen kunnen jaarlijks de voor hen meest gunstige systematiek toepassen: in jaren met een hoog werkelijk rendement wordt

kst-36748-Q
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

maximaal belasting betaald over het forfaitaire rendement, terwijl in jaren met een laag werkelijk rendement gebruik kan worden gemaakt van de tegenbewijsregeling. Dit leidt tot een forse jaarlijkse budgettaire derving. Tegelijkertijd wordt in de tegenbewijsregeling een definitie van werkelijk rendement gehanteerd waar met name beleggers in onroerende zaken onvrede over hebben geuit, doordat bijvoorbeeld geen kostenaftrek mogelijk is in de tegenbewijsregeling.

Met het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 is het mogelijk om met ingang van 2028 structureel belasting te heffen over het werkelijke rendement. Het wetsvoorstel kent verschillende verbeteringen ten opzichte van de tegenbewijsregeling: kosten en verliezen kunnen worden verrekend en voor onroerende zaken geldt een vermogenswinstbelasting, zodat de waardeontwikkeling pas bij realisatie wordt belast. Het wetsvoorstel is op 12 februari jl. aangenomen door de Tweede Kamer. Tijdens de behandeling in de Tweede en Eerste Kamer is ook kritiek geuit op het wetsvoorstel, in het bijzonder op de vermogensaanwassystematiek en de mogelijke effecten daarvan op het investeringsklimaat. Het kabinet heeft aangegeven deze kritiek serieus te nemen en heeft toegezegd om verschillende aanpassingen van het wetsvoorstel uit te werken.

Daarnaast hebben de coalitiepartijen in het coalitieakkoord afgesproken om het nieuwe box 3 stelsel te willen doorontwikkelen naar een vermogenswinstsystematiek. De Tweede Kamer heeft in dit kader op 10 februari jl. de motie-Vermeer aangenomen, die de regering verzoekt zo snel als mogelijk, maar uiterlijk bij het Belastingplan 2029, een box 3-stelsel gebaseerd op een vermogenswinstbelasting te presenteren, inclusief dekkingsopties. De invoering van een vermogenswinstbelasting leidt in de eerste jaren tot een forse budgettaire derving, omdat belastingplichtigen pas afrekenen over de waardestijging van vermogensbestanddelen bij realisatie, zoals op het moment van verkoop. Tegelijkertijd zal ook het langer doorzetten van de tegenbewijsregeling leiden tot additionele budgettaire derving, net als de aanpassingen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3. In tabel 1 in de bijlage is een overzicht van de budgettaire gevolgen opgenomen.

Op 19 juni heb ik uw Kamer geïnformeerd dat het kabinet op Prinsjesdag met een voorstel voor een aanpassing van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (met een novelle) komt. Het kabinet heeft in het licht van deze aankondiging de leden van de Eerste Kamer gevraagd de behandeling van het wetsvoorstel pas af te ronden in samenhang met deze aanpassingen. Zo kan het wetsvoorstel inclusief de aanpassingen in zijn volledigheid worden gewogen wanneer er gestemd wordt door de Eerste Kamer. Verder is in de brief van 19 juni aangekondigd dat het kabinet uw Kamer nader zal informeren over de doorontwikkeling van box 3 naar een vermogenswinstbelasting voor alle vermogensbestanddelen.

Dilemma's bij verschillende scenario's

Het vertrekpunt is invoering van de Wet werkelijk rendement box 3 per 1 januari 2028 zoals opgenomen in het basispad. De scenario's bevatten aanpassingen ten opzichte van dat vertrekpunt. Alle scenario's kennen grote budgettaire en uitvoeringstechnische gevolgen, en verschillen in impact voor de burger en het investeringsklimaat. Dit maakt het een complex vraagstuk.

Ten eerste gaat het om uiteenlopende verbeteringen aan het voorliggende wetsvoorstel, die voor een deel los staan van de keuze voor een vermogensaanwasbelasting of vermogenswinstbelasting (scenario 1). Deze maatregelen bevatten een carry-back, parameterwijzigingen om de

belastingdruk box 3 te verlagen en verbeteringen voor mensen die te maken hebben met levensgebeurtenissen zoals een huwelijk of scheiding. Ook kan duurzaam beleggen worden gestimuleerd en is een wetsvoorstel uitgewerkt om de behandeling van start- en scale-ups te verbeteren. Deze maatregelen komen tegemoet aan verschillende bezwaren die geuit zijn bij de behandeling van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3, maar nemen niet de fundamentele bezwaren tegen een vermogensaanwasbelasting weg. In dit scenario wordt nog geen verdere doorontwikkeling richting een volledige vermogenswinstbelasting gemaakt.

Ten tweede gaat het om verschillende routes naar een volledige vermogenswinstbelasting.
In scenario 2 en 3 gebeurt dat met een afzonderlijk, nieuw wetsvoorstel. Uitgaande van een ambitieus wetgevingstraject zou invoering mogelijk zijn per 2030.

In scenario 2 wordt daarbij gekozen om de Wet werkelijk rendement box 3 (en dit is te combineren met de verbeteringen uit scenario 1) als tussenstap in te voeren, deze zal dan gelden in de tussenliggende jaren vanaf 2028. Dit heeft als voordeel dat vanaf 2028 voor iedereen werkelijk rendement geldt, en de nadelen van het forfaitaire stelsel met tegenbewijsregeling worden weggenomen. In dit scenario wordt echter niet in één keer de stap naar het gewenste eindbeeld (vermogenswinstbelasting) gemaakt, maar zal een aantal jaar een vermogensaanwasbelasting gelden.

In scenario 3 wordt gekozen om het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in te trekken, met als gevolg dat het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijsregeling langer van kracht blijft. In 2030 wordt de overstap gemaakt naar een volledige vermogenswinstbelasting. Het voordeel van deze route is dat de stap naar het gewenste eindbeeld in één keer wordt gezet. De nadelen van het forfaitaire stelsel met tegenbewijsregeling blijven langer van kracht. Daardoor is dit ook het scenario met de hoogste cumulatieve budgettaire derving.

In scenario 4 wordt de vermogenswinstbelasting per 2028 uitgebreid naar alle financiële instrumenten (aandelen, obligaties, opties etc.). Het voordeel van dit scenario is dat dit de snelste route is naar vermogenswinst. Vanaf 2028 geldt voor het overgrote deel (circa 90%) van het vermogen met waardeontwikkeling in box 3 een vermogenswinstbelasting. In 2030 wordt de overstap gemaakt naar een volledige vermogenswinstbelasting voor de overige vermogensbestanddelen. In dit scenario wordt een groot beroep op het doenvermogen van belastingplichtigen wordt gedaan omdat banken tenminste in het eerste jaar geen gegevens kunnen aanleveren voor de vooraf ingevulde aangifte. Dit heeft ook ingrijpende gevolgen voor de uitvoerbaarheid en handhaving.

Al deze oplossingsrichtingen gaan gepaard met een aanzienlijke budgettaire derving die conform de begrotingsregels gedekt zal moeten worden. Wanneer het wetsvoorstel Wet werkelijke rendement box 3 door de Eerste Kamer niet tijdig is aangenomen zal dit leiden tot een derving die bij het eerstvolgende budgettaire besluitvormingsmoment verwerkt moet worden. Ieder jaar langer doorzetten van de tegenbewijsregeling heeft budgettaire gevolgen. In tabel 1 in de bijlage is een overzicht van de budgettaire gevolgen opgenomen van de hiervoor beschreven vier scenario's. De omvang van deze budgettaire gevolgen maakt ook dat de dekkingsopgave een bredere afweging vergt. Mogelijke dekkingsopties zijn opgenomen in tabel 2 in de bijlage. De onderzochte oplossingsrichtingen en de voor- en nadelen worden in de bijgevoegde besluitvormingsstukken nader toegelicht.

Vervolg

Een wijziging van box 3 vraagt om een zorgvuldige afweging en breed politiek draagvlak. Het kabinet acht het daarom van belang om hierover met uw Kamer in gesprek te gaan. De wijziging van box 3 is onderdeel van de bredere investeringsagenda voor veiligheid en welvaart omdat het de mogelijkheden voor langetermijnbeleggingen zal verbeteren. Een ander onderdeel van die bredere agenda is dat het kabinet afspraken wil maken in een sociaal akkoord. Deze onderwerpen zijn verschillend van aard, maar dragen bij aan de ambitie om de economie te versterken. Hierover wil het kabinet in de aankomende periode besluiten. Het kabinet bespreekt graag met uw Kamer waar overeenstemming kan worden gevonden en wat nodig is om tot een voorstel te komen dat op breed draagvlak kan rekenen.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

De Staatssecretaris van Financiën,
E. Eerenberg